Η Αμοργός, αν πιστέψω τις πομπώδεις περιγραφές κάποιου Έλληνα διπλωμάτη που είχα συναντήσει σε ένα χωρό στην Αθήνα, φημίζεται για τις όμορφες γυναίκες της.

Δεν είναι αυτός ο λόγος που πήγα εκεί. Πιο σοβαρά κίνητρα με οδήγησαν στο νησί: επιχείρησα να μείνω για λίγες εβδομάδες στην πατρίδα του Σημωνίδη (τον Αμοργίνο που άκμασε περί το 625 π.Χ.), για να δω μήπως το έδαφός της όπου οι Ross, Reinach, Dubois, Radet είχαν ήδη ανακαλύψει πολύτιμα λείψανα, έκρυβε αρχαϊκά αγάλματα και επιγραφές της "καλής εποχής". Δε θα σας παραθέσω λεπτομερειακά τα αποτελέσματα των ανασκαφών μου, που περιλάμβαναν κυρίως πολλές δυσκολίες, με οδήγησαν σε ανοιχτό πόλεμο με τους ντόπιους οι οποίοι ήθελαν να μου πουλήσουν πολύ ακριβά το δικαίωμα να οργώνουν τους αγρούς τους, και με ανάγκασαν να ζητήσω βοήθεια από έναν πολύ μεροληπτικό ειρηνοδίκη, μπροστά στον οποίο, παρά την αγόρευσή μου στα νέα ελληνικά, έχασα φυσικά τη δίκη. Αλλά, κι ας μη βρήκα μια *Αφροδίτη της Αμοργού,* που ακόμη δεν έχει γεννηθεί και την οποία εξάλλου η ελληνική νομοθεσία θα εμπόδιζε να μπει στο Λούβρο, κατάφερα να δω από κοντά τα τοπικά ήθη, να ζήσω για έξι εβδομάδες μακριά από τον πολιτισμένο κόσμο και, χωρίς να προφέρω λέξη της μητρικής μου γλώσσας, να κοιτάζω, χωρίς να σκέφτομαι τίποτα, τις εναλλαγές των χρωμάτων στα νησιά και στη θάλασσα και να ονειρεύομαι, καμιά φορά, πως είμαι πειρατής, ενώ οι γέροι καϊκτσήδες έρχονταν να ξεφωνίσουν στα αυτιά μου, με τη συνοδεία της τρίχορδης λύρας τους, τα άγρια και μελαγχολικά τραγούδια τους.

Ένα πρωΐ του Φεβρουαρίου, μετά από πολλές γύρες στα μαγαζιά της οδού Ερμού, ο Χαράλαμπος ανέβηκε στο δωμάτιό μου με κίτρινες μπότες κι ένα σωρό λουριά από τις τσάντες που κουβαλούσε περασμένα στο στήθος του, και μου είπε με τον κοφτό, επιτακτικό και σεβαστικό τόνο που συνηθίζει: "Κύριε, όλα είναι έτοιμα". Λίγα λεπτά αργότερα, ο γέρο-Λογοθέτης, ο επιστάτης της Σχολής των Αθηνών, μας άνοιγε την καγκελόπορτα και κυλούσαμε στο σκονισμένο δρόμο του Πειραιά, με τον καλπασμό δύο κοκαλιάρικων αλόγων μέσα σε ένα σαραβαλιασμένο παλιό αμάξι, όπου χοροπηδούσαν απεγνωσμένα τα μπαούλα μου και ο ντενεκές μου.

Παρόλο που η Αμοργός δεν είναι μακριά από τον Πειραιά, το ταξίδι δεν είναι ούτε σύντομο ούτε απλό. Πρέπει πρώτα να πας στη Σύρα με πλοίο των Messageries για να πάρεις από εκεί το ελληνικό καράβι που εξυπηρετεί τα νησιά. Είχα την καλή τύχη να συναντήσω στη Σύρα το Seignelay, που είχε αγκυροβολήσει στα ανοιχτά. Η θέα της τρίχρωμης σημαίας μου έφτιαξε τη διάθεση και δεν αντιστάθηκα στον πειρασμό να ανέβω στο κατάστρωμα προτού ακόμα πατήσω στην ξηρά. Στη γέφυρα με υποδέχτηκαν θερμές χειραψίες, η πιο ευγενική επιμονή με έπεισε να μείνω για το δείπνο και αμέσως με προσκάλεσαν να δω μαζί με τους αξιωματικούς μια παράσταση στο Δημοτικό Θέατρο.

Έπαιζαν *Κάρμεν.* Όλη η Σύρα είχε συγκεντρωθεί στην αίθουσα όπου σπρώχνεσαι για να θαυμάσεις ένα γασκώνο τενόρο και να πάρεις επί τη ευκαιρία ένα μάθημα γαλλικών. Τα θεωρεία φαιδρύνονται από ανοιχτόχρωμες τουαλέτες, που ξεχειλίζουν από πλούσια κάλλη και συνοδεύονται από πανέμορφα μαύρα μάτια. Γιατί υπάρχει "καλή κοινωνία" στη Σύρα. Πρώτα πρώτα, οι πρόξενοι των ξένων δυνάμεων, νεαροί που ξεκινούν την καριέρα τους και γέροντες σε δυσμένεια που την τελειώνουν. Οι πρώτοι, αν είναι εργένηδες, παίρνουν συχνά το ατμόπλοιο της Σμύρνης και, αν είναι παντρεμένοι, περνάνε την ώρα τους χαρίζοντας στο έθνος που αντιπροσωπεύουν πολλά παιδιά, τα οποία εμπιστεύονται στις γυναίκες της Τήνου, τις ομορφότερες παραμάνες του Αρχιπελάγους και ίσως ολόκληρου του κόσμου.Οι δεύτεροι κάνουν βρομοδουλειές ο ένας στον άλλο και προσπαθούν, ανάμεσα σε δύο παρτίδες ουίστ, να περιπλέξουν το Ανατολικό ζήτημα.... Στη Σύρα δεν είναι σπάνιο να συναντήσεις στο ίδιο καφενείο εκατομμυριούχους και ανθρώπους που δεν έχουν δεκάρα στην τσέπη, και οι μεν και οι δε δειπνούν με λίγες ελιές, ένα κομμάτι τυρί, ένα ποτήρι καθαρό νερό, ένα ναργιλέ και ένα άρθρο εφημερίδας, και οι μεν μιλάνε για τους δε χωρίς φθόνο.

...

Έκανα αυτές τις σκέψεις ενώ η μεγάλη βάρκα του Seignelay άνοιγε δρόμο ανάμεσα στις ψαράδικες βαρκούλες και με πήγαινε στο *Πανελλήνιον,* μικροσκοπικό ελληνικό βαπόρι που αναχωρούσε για την Αμοργό. Τη στιγμή που σηκώναμε άγκυρα, ένα πολεμικό καράβι του ελληνικού ναυτικού μπήκε στο λιμάνι. Είναι ένα τρικάταρτο βοηθητικό με κομψή και ελαφριά γραμμή. Διαγράφει μια χαριτωμένη καμπύλη και δένει μπροστά στο τελωνείο. Πέρα μακρυά, η Τήνος χαράζει στο χλωμό ουρανό το δαντελωτό μακρόστενο περίγραμμά της και, ακόμα πιο μακριά, στο καθρέφτισμα της απέραντης θάλασσας, δυο ακαθόριστες μορφές: Μύκονος, Δήλος.

Το *Πανελλήνιον* κάνει μία ολόκληρη μέρα για να πάει από τη Σύρα στην Αμοργό. Η αλήθεια είναι ότι πλευρίζει στην Πάρο και στη Νάξο και, αν κατά τύχη ο καπετάνιος κατέβει στην ξηρά, η διάρκεια του ταξιδιού είναι ανάλογη με τον αριθμό των ποτηριών ρακής που του προσφέρουν οι φίλοι του για το καλωσόρισες. Είναι εξάλλου πολύς καλός άνθρωπος και ευχάριστος σύντροφος ο καπετάνιος, ο Κωστής. Στη διάρκεια του ταξιδιού ακουμπισμένος στην κουπαστή της μικρής του γέφυρας, μου αφηγείται τη βιογραφία του καραβιού του. Φαίνεται ότι το *Πανελλήνιον* είναι ιστορικό μνημείο: "Πήρε μέρος στον πόλεμο!" μου λέει ο Κωστής. "Πολέμησε στην Κρήτη!" Αυτό σημαίνει απλούστατα ότι το 1867 είχε κουβαλήσει στους Κρητικούς μερικά βαρέλια πυρίτιδας και μερικά τουφέκια. Αλλά έβγαζε πέρα μια χαρά την αποστολή του. Περνούσε ολοταχώς κάτω από τη μύτη του Καπετάν Πασά που του είχε δώσει το παρανόμι *Διάολος....*

Ο Καπετάν Κωστής μου διηγόταν τις ιστορίες του γουρλώνοντας τα μάτια από θαυμασμό και ο Χαράλαμπος, λακωνικός και σοβαρός, μου τις επιβεβαίωνε που και που, κουνώντας καταφατικά το κεφάλι.

Τι όμορφες στιγμές πέρασα σ' αυτή τη γέφυρα, μέσα στον παφλασμό των κυμάτων, όταν έπαιζαν τα δελφίνια και το *Πανελλήνιον* χοροπηδούσε σαν κατσικάκι! Ο Κωστής μου εκμυστηρεύτηκε τις πολιτικές του πεποιθήσεις. Ήταν υπέρ της κυβέρνησης, αλλά δεν έτρεφε και μεγάλη συμπάθεια για το βασιλιά Γεώργιο, προτιμούσε τον Όθωνα:
Καλός άνθρωπος ο Όθων
έλεγε χτυπώντας τη γλώσσα ανάμεσα στα δόντια του. Έχω ακούσει πολλές φορές τους Έλληνες να απαγγέλουν με συγκίνηση τον επικήδειο του Όθωνα του Βαυαρού.... Θα είχα μάθει με κάθε λεπτομέρεια όλα τα προσωπικά του καπετάν Κωστή, αν το πλοίο δεν έφτανε επιτέλους, μέσα στη μαύρη νύχτα, σε έναν κολπίσκο όπου έφεγγε ένα κόκκινο φανάρι και στο βάθος του οποίου έβλεπα μερικά φώτα στους πρόποδες ενός σκοτεινού βουνού: ήταν τα Κατάπολα, το λιμάνι, ή, όπως λένε εκεί κάτω,
η σκάλα
της Αμοργού.